

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष १, अंक १८]

बुधवार, एप्रिल ८, २०१५/चैत्र १८, शके १९३७

[पृष्ठे ६, किंमत : रुपये १६.००

असाधारण क्रमांक ६७

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त)
अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरू चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक ४ एप्रिल २०१५

अधिसूचना

कारखाने अधिनियम, १९४८.

क्रमांक एफएसी. २०१३/सं.क्र. १६९/प्र.क्र. २०४/काम-४.— कारखाने अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ६३) च्या कलम ११२ आणि ११५ तसेच सर्वसाधारण खंड अधिनियम, १८९७ (१८९७ चा १०) च्या कलम २३ चे खंड (३), कलम ११५ चे नुसार प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा आणि या बाबतीत महाराष्ट्र शासनास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासनास याद्वारे महाराष्ट्र कारखाने नियम, १९६३ मध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे. हे नियम उक्त अधिनियमाच्या उप कलम (१), कलम ११५ अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे यापूर्वी प्रसिद्ध करण्यात आलेले आहेत :—

- या नियमांना महाराष्ट्र कारखाने (सुधारणा) नियम, २०१५ असे म्हणण्यात येईल.
- महाराष्ट्र कारखाने नियम, १९६३ (यात यापुढे ज्याचा उल्लेख “मुख्य नियम” असा करण्यात आला आहे.) च्या नियम ५ चे,—
(अ) पोट-नियम (२) च्या पोट-नियम २ मधील अनुसूची “ब” ऐवजी खालील अनुसूची समाविष्ट करण्यात येईल :—

अनुसूची “ब”

विद्युत निर्मिती केंद्रे

निर्मिती क्षमता मेगावॅटमध्ये	कामगार संख्या			
	१०० पर्यंत	१०१ ते ५०० पर्यंत	५०१ ते १००० पर्यंत	१००० पेक्षा जास्त पर्यंत
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
	(रुपये)	(रुपये)	(रुपये)	(रुपये)
२० मे. वॅ. पर्यंत	४२००	६३००	१०५००	१५७५०
२० मे. वॅ. पेक्षा जास्त आणि ५० मे. वॅ. पर्यंत.	५९५०	९४५०	१५७५०	२९०००
	...	...	...	...

(१)

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
५० मे. वॅ. पेक्षा जास्त आणि १०० मे. वॅ. पर्यंत.	८७५०	१२२५०	२१०००	२६२५०
१०० मे. वॅ. पेक्षा जास्त आणि २५० मे. वॅ. पर्यंत.	१२२५०	१५७५०	२६२५०	३१५००
२५० मे. वॅ. पेक्षा जास्त आणि ५०० मे. वॅ. पर्यंत.	१५७५०	२६२५०	३१५००	३६७५०
५०० मे. वॅ. पेक्षा जास्त आणि ७५० मे. वॅ. पर्यंत.	२४५००	२४५००	३६७५०	४२०००
७५० मे. वॅ. पेक्षा जास्त आणि १००० मे. वॅ. पर्यंत.	२४५००	२८०००	४२०००	५२५००
१००० मे. वॅ. पेक्षा जास्त	२८०००	३१५००	५२५००	६३०००

(ब) परिशिष्ट “क” वगळण्यात येईल.

३. नियम (५) च्या उप-नियम ३ नंतर खालील उप नियम ४ समाविष्ट करण्यात येईल :—

(४) “ २०१६ वर्षासाठी परवाना मिळण्यासाठी किंवा नुतनीकरण करण्यासाठी जेव्हा शुल्क १ जानेवारी २०१६ पूर्वी भरलेले असेल आणि असे भरलेले शुल्क पोट-नियम २ मधील अनुसूची “ब” मध्ये विहित केलेल्या देय शुल्कापेक्षा कमी असेल, तर ३१ ऑक्टोबर २०१६ रोजी किंवा त्यापूर्वी परवानाधारकाने फरकाची रक्कम भरली पाहिजे. जर ३१ ऑक्टोबर २०१६ रोजी किंवा त्यापूर्वी परवानाधारक शुल्क भरण्यात कसूर करील तर देय असणाऱ्या दिनांकाच्या संपुष्टाना नंतर त्याने शुल्क भरल्याचे समजले पाहिजे आणि फरकाच्या २५ प्रतिशत अतिरिक्त शुल्क त्याला देय असले पाहिजे. ”

४. मुख्य नियमांच्या नियम ११ मध्ये,—

(अ) पोट-नियम (१) मधील “रुपये पाच” या शब्दाऐवजी “रुपये पाचशे” हे शब्द समाविष्ट करण्यात येतील.

(ब) पोट-नियम (२) मधील “रुपये पाच” या शब्दाऐवजी “रुपये पाचशे” हे शब्द समाविष्ट करण्यात येतील.

५. मुख्य नियमांच्या नियम १३ च्या उप-नियम (२) मधील “नमुना ३” या मजकुराऐवजी “नमुना २” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

६. मुख्य नियमांच्या नियम १७ च्या खंड (अ) मधील “छायाचित्र” या शब्दानंतर “छायाचित्रण” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

७. मुख्य नियमांच्या नियम ४५ च्या खंड (अ) नंतर पुढील परंतुकाचा समावेश करण्यात येईल :—

“जेथे ३० पेक्षा जास्त महिला काम करीत असतील तेथे, पहिल्या ३० महिलांपर्यंत प्रत्येक १० महिलांसाठी एक स्वच्छतागृह आणि त्यापुढील प्रत्येक ३० महिलांपर्यंत एक स्वच्छतागृह पुरेसे असेल. ”

८. मुख्य नियमांच्या नियम ६४ च्या उप-नियम (१) मधील “प्रथमतः” या शब्दानंतर “आणि तदनंतर बारा महिन्यांतून एकदा” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

९. मुख्य नियमांच्या नियम ७० मधील पोट-नियम ७ चा खंड (अ) मधील “ज्वलन बिंदू २०° से.” या मजकुराऐवजी “ज्वलन बिंदू २३° से. किंवा त्यापेक्षा कमी” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

१०. मुख्य नियमांच्या नियम ७३-एक्स च्या उप नियम (२) नंतर खालील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (३) रुग्णवाहिकेबाबतची तरतूद केल्यानंतर त्याबाबतची माहिती कारखान्याचा भोगवटादार एक महिन्याच्या आत, मुख्य निरीक्षक यांना सादर करील. ”

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग एक-ल, एप्रिल ८, २०१५/चैत्र १८, शके १९३७

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. FAC-2013/R.R. 169/C.R. 204/Lab-4, dated the 4th April 2015 is hereby published under the authority of the Governor of Maharashtra.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

BALASAHEB KOLASE,
Joint Secretary to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mantralaya
Mumbai 400 032, dated the 4th April 2015

NOTIFICATION

THE FACTORIES ACT, 1948.

No. FAC. 2013/R.R. 169/C.R. 204/Lab-4.—In exercise of the powers conferred by section 1 and 115 of the Factories Act, 1948 (63 of 1948), in its application to the State of Maharashtra (hereinafter referred to as "the said Act") read with clause (3) of section 23 of the General Clauses Act, 1897 (10 of 1897) and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra hereby amends the Maharashtra Factories Rules, 1963, the same having been previously published as required by sub-section (1) of section 115 of the said Act, as follows namely :—

1. These Rules may be called the Maharashtra Factories (Amendment) Rules, 2015.
2. In Rule 5, of the Maharashtra Factories Rules, 1963, (hereinafter referred to as "the principal Rules"),—
(a) in sub rule (2), for Schedule "B" appended to sub-rule (2) it, the following shall be substituted, namely :—

Schedule B

Power Generating Stations

क कर	General Capacity in Mega Watts (1)	Number of Workers			
		Upto 100 (2) (Rs.)	From 101 to 500 (3) (Rs.)	From 501 to 1000 (4) (Rs.)	Over 1000 (5) (Rs.)
	Upto 20 M.W.	4200	6300	10500	15700
	Over 20 M.W. and upto 50 M.W.	5950	9450	15750	21000
	Over 50 M.W. and upto 100 M.W.	8750	12250	21000	26250
मजकूर	Over 100 M.W. and upto 250 M.W.	12250	15750	26250	31500
२३० से	Over 250 M.W. and upto 500 M.W.	15750	26250	31500	36750
१	Over 500 M.W. and upto 700 M.W.	24500	24500	36750	42000
५	Over 750 M.W. and upto 1000 M.W.	24500	28000	42000	52500
	Over 1000 M.W.	28000	31500	52500	

(b) Schedule "C" shall be deleted.

११. मुख्य नियमांच्या नियम ७८ च्या उप-नियम (५) नंतर खालील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(६) आपल्या कारखान्यात अर्हताप्राप्त वैद्यकीय व्यावसायिकाची नेमणूक केल्याबाबतची माहिती कारखान्याचा भोगवटदार एक महिन्याच्या आत, मुख्य निरीक्षक यांना सादर करील :—

(अ) अर्हताप्राप्त वैद्यकीय व्यावसायिकाचे नाव व पत्ता,

(ब) अर्हता,

(क) अनुभव, असल्यास, आणि

(ड) ज्याखाली नेमणूक केलेली आहे तो नियम, पोट-नियम, खंड किंवा उप खंड ”.

१२. महाराष्ट्र कारखाने नियम, १९६३ च्या नियम ११४ खालील परिशिष्ट २६ चे खंड १२ च्या उप खंड (ब) मधील “ सेंट जॉन्स ॲम्ब्युलन्स असोसिएशन ” या मजकुरापुढे “ किंवा कारखाने अधिनियम, १९४८ च्या कलम ४५ च्या उप कलम (३) अन्वये राज्य शासनाने मान्यता दिलेली प्रथमोपचार प्रशिक्षण संस्था ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

१३. मुख्य नियमांच्या नियम ११५ चे पोट-नियम (१) मधील “ टेलिग्राम ” या मजकुराऐवजी “ इलेक्ट्रॉनिक मेल (ई-मेल), फॅक्स, भ्रमणध्वनीद्वारे, लघु संदेश सेवा (SMS) ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

केशव जाधव,

कक्ष अधिकारी.

3. After sub-rule (3) of rule 5 the following sub-rule (4) shall be inserted :—

(4) Where the fees for the grant or renewal of a licence for the year (2016) are paid before the (1st January 2016) and the fees so paid are less than the fees payable in accordance with rates prescribed in the "Schedule B" in sub-rule (2), then the licensee shall pay the difference on or before the (31st day of October, 2016), If the licensee fails to pay the difference on or before the (31st day of October, 2016), he shall be deemed to have paid the fees after the expiry of the due date and an additional fee of 25 per cent, of the difference shall be payable by him.

4. In Rule 11 of the principal Rules,—

(a) in sub-rule (1), for the words "rupees five" the words "rupees five hundred" shall be substituted ;

(b) in sub-rule (2), for the words "rupees five" the words "rupees five hundred" shall be substituted.

5. In rule 13 of the principal Rules, in sub-rule (2), for the word and figure "Form 3" the word and figure "Form 2" shall be substituted.

6. In Rule 17 of the principal Rules, to clause (a), after the word "to photograph" the words "or to video record" shall be inserted.

7. In rule 45 of the principal Rules, to clause (a), the following proviso shall be added, namely :—

"Provided that where the number of females employed exceeds 30, it shall be sufficient if there is one latrine for every 10 females upto the first 30 and one for every 30 females thereafter."

8. In Rule 64 of the principal Rules, in sub-rule (1), after the word "for the first time therein" the word "and thereafter once in a period of twelve months" shall be inserted.

9. In Rule 70 of the principal Rules, in sub-rule (7), in proviso to clause (a), for the words, figures and letter "flash point of 20°C or less" the words, figures and letter "flash point of 23°C or less" shall be substituted.

10. In rule 73 X of the principal Rules, after sub-rule (2), the following shall be added, namely :—

"(3) Within one month of the provision of the Ambulance Van, the Occupier of the factory shall furnish its particulars to the Chief Inspector."

11. In rule 78 of the principal Rules, after sub-rule (5), the following shall be added, namely :—

"(6) Within one month from the appointment of a qualified Medical Officer, the occupier of the factory shall furnish to the Chief Inspector, the following particulars, namely :—

(a) Name and address of the qualified Medical Officer,

(b) Qualifications,

(c) Experience, if any, and

(d) Rule, sub-rule, clause or sub-clause of these rules under which such Medical Officer is appointed."

12. In rule 114 of the principal Rules, in the Schedule XXVI appended thereto, in sub-clause (b) of clause 12, after the words, "St. John's Ambulance Association" the words "or the certificate granted by the first aid training institute recognized by the State Government under sub-section (3) of section 45 of the Act" shall be inserted.

13. In rule 115 of the principal Rules, in sub-rule (1), for the words "or telegram" the words, "Electronic mail (e-mail), Fax or short message service (sms) by mobile phone" shall be substituted.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

KESHAV JADHAV,
Section Officer.